

Helvacı, Ayhan (2017). "Ses Eğitimi Derslerinde Görsel Materyal Kullanımının Eğitim Sürecine Etkisi". *Uludağ Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, C. 18, S. 32, s. 287-302.

DOI: 10.21550/sosbilder.298362

SES EĞİTİMİ DERSLERİNDE GÖRSEL MATERYAL KULLANIMININ EĞİTİM SÜRECİNE ETKİSİ*

Ayhan HELVACI**

Gönderim Tarihi: Temmuz 2016

Kabul Tarihi: Ekim 2016

ÖZET

Pek çok kaynakta belirtildiği gibi, insan sesi, ilk ve en önemli müzikal çalgı olarak düşünülmektedir. Bu mükemmel çalgının kalitesini, eğitim sürecinde kazanılan teknik beceriler doğrudan etkilemektedir. Bu nedenle, şarkı söyleme becerisi doğuştan getirilen bir yetenek olmasına karşın, sesin sanatsal amaçlar için eğitilmesi, müzik eğitiminin kendine özgü ilkeleri olan zor ve uzmanlık gerektiren alanlarından biri olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu araştırmada; genel tarama modeli kullanılmış olup, ses eğitimi sürecinde teknik becerileri geliştirmeye yönelik kullanılan yöntemler ele alınmış ve bu yöntemlerle birlikte görsel materyallerin kullanılmasının süreçteki etkisi irdelenmiştir. Araştırma izlenen yöntem ve verilerin niteliği açısından betimsel bir çalışmadır. Konuya ilişkin öğrencilerin görüşlerini ortaya koymak amacıyla Uludağ Üniversitesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü ve Sahne Sanatları Bölümlerinde eğitim gören ve ses eğitimi dersi alan 20 öğrenciye çeşitli uygulamalarla birlikte sorular yöneltilmiş, alınan yanıtlar istatistiksel olarak değerlendirilip yorumlanmıştır. Araştırma sonucunda; ses eğitimcilerinin eğitim sürecinde soyut düşünce ve isteklerini daha somut gerçekliklere aktarabilmesi için insan sesinin fizyolojisi ve anatomisi

* Bu makale, 13 Nisan 2016'da İstanbul Üsküdar Üniversitesinde düzenlenen *Dünya Ses Günü Sempozyumunda* bildiri olarak sunulan çalışmanın gözden geçirilerek hazırlanan hâlidir.

** Doç. Dr., Uludağ Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Sahne Sanatları Bölümü, ayhanhelvacı@gmail.com

Uludağ Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi
Uludağ University Faculty of Arts and Sciences Journal of Social Sciences
Cilt: 18 Sayı: 32 / Volume: 18 Issue: 32

hakkında temel bilgiye sahip olmaları gerektiği ve bu bilgilerin öğrencilere aktarılmasında görsel materyal kullanmasının faydalı olacağı ortaya çıkmıştır.

Anahtar Kelimeler: *ses eğitimi, görsel materyal, eğitim süreci, etki*

The Effect of Using Visual Material Voice Educational Training Process

ABSTRACT

In many source, human voice is believed to be first and the most important musical instrument. Technical skills are achieved in education process effect to quality of this great instrument. Therefore, although singing skill is an innate ability, voice educate for artistic purpose that's spesialistic scope. In this research, methods of improve to technical skills are taken in process of voice education and effect to process of using to visual material are examined with this method. Furthermore, in order to get views of the students who study in Uludağ University Fine Arts Education Department and Performing Arts Department, and trained in voice training (20 students) different questions were ask, and the results were analyzed. As a result of the research; it has become clear that voice educators need to have basic knowledge about the physiology and anatomy of human voice in order to transfer abstract thoughts and desires to more concrete realities during the education process and to use visual material in transmitting this information to the students.

Key Words: *voice education, visual material, education process, effect*

1. GİRİŞ

İnsan sesi, yalnızca insanların birbirleri ile iletişim kurmak için kullandıkları bir araç değildir. İnsan sesi, bunun daha da ötesinde bir anlam ifade etmektedir. Şarkı söylemek ile konuşmak arasındaki temel fark, şarkı söylemede sesli fonemlerin uzatılması ve bunlarda çeşitli yükseklikteki perdelerin kullanılmasıdır. Şarkı söyleme becerisi doğuştan gelen bir yetenek olmasına karşın, sesin sanatsal amaçlar için eğitilmesi, müzik pedagojisinin zor ve bir o kadar da ustalık gerektiren alanlarından biri olarak kabul edilmektedir. İnsan, yapısında “en mükemmel çalgıyı” taşır. Bu mükemmel çalgının kalitesini, şarkı söyleyenin fiziki - ruhsal durumu ve eğitim ile kazanmış olduğu teknik beceriler doğrudan etkilemektedir.

*Uludağ Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi
Uludağ University Faculty of Arts and Sciences Journal of Social Sciences
Cilt: 18 Sayı: 32 / Volume: 18 Issue: 32*

Bilinçli bir şarkıcı için ses, içsel enerjilerin uzantısından daha fazlasıdır ve bu enerjilerin dinamikleri üzerinde sesin yaratıcı kontrol etkisi vardır. Yaratıcı bir araç olarak ses bize, yaşamın önemini keşfetmek, bu enerjileri test etmek, geliştirmek ve yalnızca duygularımızı ifade etmek için değil, aynı zamanda da yeni dinamikler, yeni görseller, yeni görüntüler algılamak için de izin verecektir. Ses, bu yönüyle beklenmedik yorum ve duygular için muazzam bir olanak ve seçenekler silsilesi sağlayan güçlü bir kaynak ve geniş bir ifadeye sahip karmaşık bir yapıdır. Ses eğitimi almadan mükemmel sese sahip pek çok şarkıcı vardır. Söz konusu bu şarkıcılara, ses mekanizmasını anlatmanın önemli faydaları olacaktır. Planlanan öğrenme süreciyle gelişip, sorunları çözmeyi, önlemeyi ve bu birikimle uzun yıllar şarkı söylemeyi başaracaklardır. Bu nedenle şarkı söyleme sürecinde ses mekanizmasını öğrenmek ve egzersizleri bu mekanizmayı bilerek uygulamak, eğitim sürecinin daha da verimli geçmesini sağlayacaktır (Helvacı 2013: 2).

Müzik eğitimi farklı disiplinlerden oluşmaktadır. Bunlardan birisi de ses eğitimi sürecidir. Ses eğitimi; ses çalışmaları yoluyla bireyler ve onların oluşturdukları toplulukların, devrimsel ve duyuşsal davranışlarında kendi yaşantıları yoluyla ve kasıtlı olarak istedik değişiklikler oluşturma ya da bu nitelikte yeni davranışlar kazandırma süreci olarak da tanımlanabilir (Uçan 1994: 35, müzik eğitimi tanımından uyarılama)

Ses eğitimi; diğer eğitim dalları içinde ayrıcalığı olan bir eğitimidir. Bazı ayrıntılar dışında somut olan bir yanı yok gibidir. Bir öğrenciye uygulandığında iyi sonuç veren bir yöntem, bir başka öğrencide aynı sonucu vermeyebilir. Bu nedenle ses eğitimi, pahalı bir dolma kalemlerle su üzerine yazılan yazıya benzetilebilir. Bazen yazı daha yazılmadan yok olur, bazen de akıllara durgunluk verecek bir şekilde sanki mermere yazılmışçasına suyun üzerinde kalabilir. Bu eğitim, bir takım alıştırmalar ve anlatımlar ile yürütülür. Bu da, öğretmenin anlatma, uyguladığı yöntem ve öğrenenin anlama yeteneğine bağlıdır.

Somut olmayan bir takım anlatımları, öğrencinin öğretmeninin düşündüğü şekilde anlaması ve algılaması gerekir (Davran 1997: 13).

Tüm eğitim alanlarında olduğu gibi ses eğitimi alanında da sürecin daha etkin hale getirilebilmesi için ilkelerin belirlenmiş olması son derece önemlidir. Çoğunlukla soyut işlemler olarak ele alınan ses eğitimi uygulama ve etkinliklerinin, öğrenmeyi daha kolay ve kalıcı olmasını sağlayacak somut işlem ve uygulamalara dönüştürülmesi ana ilke olarak benimsenmelidir (Helvacı 2003).

İlke; sözlük anlamı olarak; temel düşünce, prensip ve davranış kuralı biçiminde tanımlanmaktadır (Türk Dil Kurumu Güncel Türkçe Sözlük). Herhangi bir alanda, o alana ilişkin edinimlerin çıkış noktası olarak anlaşılabilen ilkeler eğitimin çeşitli alanlarında, eğitim-öğretimin hedef ve konularına ilişkin dayanaklar oluşturması bakımından büyük önem taşımaktadır.

Çevik'e göre ses eğitimi ilkeleri aşağıdaki gibi sıralanmaktadır:

- Bireye doğru solunum alışkanlığı yanında bedensel ve zihinsel hazırlanmada gerekli olan rahatlama, gevşeme, uyanık olma bilinci kazandırılmalıdır.
- Ses, doğru yerde, doğru ve temiz olarak üretilmeli, daha sonra uygun rezonans bölgelerine gönderilerek büyütülmeli, doğuşkanları bakımından güçlendirilip zenginleştirilmeli ve dolayısıyla sese pürüzsüz-estetik bir nitelik kazandırılmalıdır.
- Bireye, konuşma dilinde açık-seçik ve anlaşılır olma niteliklerini geliştirme ve şarkı söylemede de dili, iyi bir eklemleme (artikülasyon), doğru bir söyleyiş (telaffuz), anlamına uygun tonlama ve vurgulamayla (diksiyon) kullanma becerisi kazandırılmalıdır.
- Bireyin var olan müziksel duyarlılığı (müzikalite) geliştirilerek etkili bir seslendirme-yorumlama becerisi kazandırılmalıdır.

• Birey, ses üretim organlarını tanıma, bu organlar arasında gerçekleştirilen eşgüdümü kavrama ve sağlığını koruma konularında bilgilendirilmelidir (Çevik 1994).

Yukarıda da sözü edilen ses eğitimi ile ilgili görüş ve beklentilere karşın süreç sonunda ulaşılmak istenen amaçların bazılarının gerçekleşmesinde eğitimciden, öğrenciden ve eğitim yönteminden kaynaklanan birtakım eksikliklerin ortaya çıkabileceği söylenebilir. Bu noktadan hareketle ses eğitimi derslerinde görsel materyal kullanımının eğitim sürecine olumlu katkı sağlayabileceği düşünülmüştür.

Bu bilgiler doğrultusunda araştırmanın problem cümlesi “Ses eğitimi derslerinde görsel materyal kullanılmasının eğitim sürecine etkisi nedir? Şeklinde belirlenmiştir.

Problem cümlesine ışık tutabilmesi amacıyla belirlenen alt problemler şöyle sıralanabilir:

1. Ses eğitimi derslerinde öğrencilere piyanoda egzersiz yaptırmak dışında bir uygulama yapılmakta mıdır?
2. Öğrencilerin ses eğitimi dersinden beklentileri ve derslere istekle gitmelerine ilişkin görüşleri nelerdir?
3. Öğrencilerin ses eğitimi derslerinde hangi sıklıkta görsel materyal kullanıldığına ilişkin görüşleri nelerdir?
4. Öğrencilerin insan sesinin fizyolojisi ve anatomisi hakkında temel bilgiye sahip olma ve ses mekanizmasını tanıma (bilebilme) durumları nedir?
5. Öğrencilerin ses eğitimi derslerinde görsel materyal kullanılmasının gelişim, sorun çözme ve derse olan ilgilerini artırmadaki etkisine ilişkin görüşleri nelerdir?

1.1. Amaç ve Önem

Bu çalışmada, ses eğitimi derslerinde görsel materyal kullanılmasının eğitim sürecine olan etkisini ortaya koymak, bu

bağlamda öğrencilerin uygulama öncesi ve sonrası görüşlerine yer vermek ve bu görüşler doğrultusunda eğitim sürecini daha etkin hale getirebilecek öneriler oluşturmak amaçlanmıştır.

Araştırma, ses eğitimi almakta olan öğrencilerin konuya ilişkin yaklaşım ve görüşlerini ortaya koyması, ileride yapılacak olan benzer çalışmalara ışık tutabilecek olması ve ses eğitimi sürecine farklı bir yaklaşım sunması bakımından önemli görülmektedir.

2. YÖNTEM

2.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırma, izlenen yöntem ve verilerin niteliği açısından betimsel bir çalışma olup tarama modeli kullanılmıştır. Genel tarama modelleri, çok sayıda elemandan oluşan bir evrende, evren hakkında genel bir yargıya varmak amacıyla evrenin tümü ya da ondan alınacak bir grup, örneklem üzerinde yapılan tarama düzenlemeleridir (Karasar 2008: 79). Betimsel araştırmalarda en önemli amaç; incelenen durumu etraflıca tanımak ve açıklamaktır (Çepni 2010: 64). Bu araştırmada nitel ve nicel olmak üzere iki araştırma tekniği birlikte kullanılmıştır. Araştırmanın nicel yönünü bilgi toplama formları ve ortaya çıkan sayısal veriler, nitel yönünü ise açık uçlu sorular oluşturmaktadır.

2.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini, Türkiye'deki Üniversitelerin Eğitim Fakülteleri Müzik Öğretmenliği Programı ve Güzel Sanatlar Fakültelerinin Sahne Sanatları Bölümlerinin Oyunculuk Programı öğrencileri oluşturmaktadır. Örneklem grubunu ise, rastlamsal yöntemle belirlenen ve en az bir yıl ses eğitimi (şan) dersi almış 20 öğrenci oluşturmaktadır.

2.3. Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırmada kullanılan bilgi toplama formu araştırmacı tarafından Müzik Öğretmenliği Programı ve Güzel Sanatlar

Fakültelerinin Sahne Sanatları Bölümlerinin Oyunculuk Programında ses eğitimi dersi alan öğrencilerin derslerde görsel materyal kullanımının eğitim süreçlerine etkisine ilişkin görüşlerini ortaya çıkarmak amacıyla düzenlenmiş, görsel ve uygulamalı sunum yapılmış ve kalem-kâğıt kullanarak öğrencilere uygulanmıştır. Uygulama iki ders saati sürmüş ve araştırmacı tarafından gerçekleştirilmiştir. Değerlendirme kolaylığı sağlamak amacıyla soruların büyük çoğunluğunda derecelenmiş ölçek kullanılmıştır.

Verilerin analizinde frekans (f) ve (%) değerleri kullanılmıştır. Araştırmada elde edilen bulgular betimsel çerçevede ve istatistiksel yöntemlerden de yararlanılarak yorumlanmıştır.

3. BULGULAR ve YORUM

Bu bölümde; araştırmanın amaçlarına göre, toplanmış verilerin yöntem bölümünde belirlenen tekniklerle çözümlenmesi sonucunda elde edilen bulgular, ele alınan alt problemler doğrultusunda tablolaştırılarak yorumlanmıştır.

<i>Seçenekler</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
1 yıl ve üzeri	16	80
2 yıl ve üzeri	4	20
3 yıl ve üzeri	-	-
4 yıl ve üzeri	-	-
Toplam	20	100

Tablo 1. Öğrencilerin Ses Eğitimi Alma Sürelerine İlişkin Dağılımı

Tablo 1'e göre; öğrencilerin büyük çoğunluğunun % 80'i bir yıl ve üzeri, % 20'sinin ise iki yıl ve üzeri eğitim aldıkları görülmektedir. Bu sürede eğitim alan öğrencilerin belli temel alışkanlıkları (doğru nefes kullanımı, doğru atak yapabilme, ses üretiminde rol alan organları tanıyabilme vb.) edinmiş olması beklenmektedir.

3.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

Araştırmanın birinci alt probleminde “Ses eğitimi derslerinde öğrencilere piyanoda egzersiz yaptırmak dışında bir uygulamaya yapılmakta mıdır?” sorusuna yanıt aranmıştır.

<i>Seçenekler</i>	f	%
Tamamen	-	-
Büyük Ölçüde	-	-
Kısmen	-	-
Çok az	1	5
Hiç	19	95
Toplam	20	100

Tablo 2. Ses Eğitimi Derslerinde Öğrencilere Piyanoda Egzersiz Yaptırmak Dışında Uygulanılan Yöntem ve Teorik Bilgi Verilme Durumu

Tablo 2’ e göre; öğrencilerin neredeyse tamamı (% 95) ses eğitimi derslerinde piyanoda egzersiz yaptırmak dışında başka bir yöntem kullanılmadığını ve teorik bilgi almadıklarını; bununla birlikte “çok az” (% 5) yanıtını veren öğrenci ise açıklama bölümünde başka yöntem olarak öğretmenin vücut rahatlatmaya yönelik egzersizler yaptırdığını belirtmiştir.

Bu durum, ses eğitimi derslerinde genellikle piyanoda egzersiz yaptırmak dışında başka bir yöntem kullanılmadığını ve teorik bilgiye çok az yer verildiğini göstermektedir.

3.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

Araştırmanın ikinci alt probleminde “Öğrencilerin ses eğitimi dersinden beklentileri ve derslere istekle gitmelerine ilişkin görüşleri nelerdir?” sorusuna yanıt aranmıştır.

Yanıt	f	%
Sesimi etkili bir şekilde kullanabilmek	5	25
İnsanları etkileyebilmek	1	5
Güzel şarkı söyleyebilmek	10	50
Sesimi uzun yıllar sorunsuzca kullanabilmek	3	15
Beklentim yok	1	5
Toplam	20	100

Tablo 3. Öğrencilerin Ses Eğitimi Dersinden Beklenti Durumları

Tablo 3'te; öğrencilerin ses eğitimi dersinden beklentileri incelendiğinde; % 50'sinin "güzel şarkı söyleyebilmek", % 25'inin "sesimi etkili bir şekilde kullanabilmek" ve % 15'inin "sesimi uzun yıllar sorunsuzca kullanabilmek" olduğu görülmektedir. Bu beklentilerin dersin ilke ve amaçlarıyla bağlantılı olması dikkate değer bir bulgu olarak karşımıza çıkmaktadır.

Seçenekler	f	%
Tamamen	-	-
Büyük Ölçüde	7	35
Kısmen	2	10
Çok az	11	55
Hiç	-	-
Toplam	20	100

Tablo 4. Öğrencilerin Ses Eğitimi Dersinden Zevk Alma ve Derse İstikle Gitme Durumları

Tablo 4'te görüldüğü gibi, öğrencilerin çoğunluğunun (% 65) "kısmen" ve "çok az" düzeyinde, % 35'i ise, "büyük ölçüde" düzeyinde ses eğitimi derslerinden zevk aldıklarını ve derse istikle gittiklerini belirtmişlerdir.

Bu durum, öğrencilerin çoğunluğunun ses eğitimi derslerinden zevk almadıklarını ve derse istikle gitmediklerini göstermektedir.

3.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

Araştırmanın üçüncü alt probleminde “Öğrencilerin ses eğitimi derslerinde hangi sıklıkta görsel materyal kullanıldığına ilişkin görüşleri nelerdir?” sorusuna yanıt aranmıştır.

<i>Seçenekler</i>	f	%
Tamamen	-	-
Büyük Ölçüde	-	-
Kısmen	1	5
Çok az	-	-
Hiç	19	95
Toplam	20	100

Tablo 5. Ses Eğitimi Derslerinde Görsel Materyal Kullanılma Durumu

Tablo 5’e göre; öğrencilerin neredeyse tamamının (% 95) derslerde görsel materyal kullanılmadığını belirtmişlerdir. “Kısmen” diyen bir öğrenci açıklama bölümüne bir şey yazmamıştır.

Bu durum, öğrencilerin insandaki ses mekanizması hakkında bilgi sahibi almaksızın tek düze alışlagelmiş ses eğitimi dersi yaptıklarını göstermesi bakımından önemli bulunmuştur.

3.4. Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

Araştırmanın dördüncü alt probleminde “Öğrencilerin insan sesinin fizyolojisi ve anatomisi hakkında temel bilgiye sahip olma ve ses mekanizmasını tanıma (bilebilme) durumları nedir?” sorusuna yanıt aranmıştır.

- Öğrencilerden çizilmiş olan insan silueti üzerinde diyaframın bulunduğu bölgeyi belirtmeleri şekline uygun olarak çizmeleri istenmiştir. Örneklem grubunda yer alan 20 öğrenciden 10’u (% 50) doğru çizim yapmış 10’u (% 50) ise doğru çizim yapamamıştır.

Bu durumun öğrencilerin daha önce diyaframı insan vücudu üzerinde şekil olarak görmemelerinden kaynaklandığı düşünülmektedir.

- Öğrencilerden larenksin (gırtlak) üstün görünüş şekli üzerinde ses tellerini (vocalcords) çizmeleri istenmiştir. Örneklem

grubunda yer alan 20 öğrenciden 8'i (% 40) doğru çizim yapmış 12'si (% 60) ise doğru çizim yapamamıştır. Doğru çizim yapamayanlardan; 3 öğrenci (% 15) boş bırakırken, 5 öğrencinin (% 25) ses tellerini keman veya gitar teli şeklinde çizimleri düşündürücü olarak görülmüştür.

- Öğrencilerden vücudumuzda bulunan en önemli iki rezonans boşluğunu yazmaları istenmiştir. Göğüs ve sinüs boşlukları yazan 4 öğrenci (% 20) olmuş, yazamayan 16 (% 80) öğrenci olmuştur. Elde edilen bu bulgu, öğrencilerdeki görsel ve teorik bilgi eksikliğini göstermesi bakımından önemli görülmüştür.

- Öğrencilerden artiküle organlarını yazmaları istenmiştir. Dil, diş ve dudaklar yazan yalnızca 5 (% 25) kişi olmuş, 15 (% 75) ise ya eksik yazmış ya da bilmiyorum cevabını vermiştir. Elde edilen bu bulguda, öğrencilerdeki görsel ve teorik bilgi eksikliğini göstermesi bakımından önemli görülmüştür.

Yukarıda kullanılan bilgi toplama formları toplandıktan sonra örneklem grubunda yer alan öğrencilere ses eğitimi temel konuları üzerine görsel ve açıklamalı bir sunum yapılmıştır. Bu sunumda insan ses mekanizmasında yer alan organlar ve işleyişleri kısa bilgiler slayt ve video gösterimi şeklinde verilmiştir. Ayrıca doğru nefesi kavramada kullanılabilecek pratik çalışmalar üzerine uygulamalı bir çalışma yapılmıştır. Bu uygulama ve sunum sonrasında;

3.5. Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

Araştırmanın beşinci alt probleminde “Öğrencilerin ses eğitimi derslerinde görsel materyal kullanılmasının gelişim, sorun çözme ve derse olan ilgilerini artırmadaki etkisine ilişkin görüşleri nelerdir?” sorusuna yanıt aranmıştır.

<i>Seçenekler</i>	f	%
Tamamen	5	25
Büyük Ölçüde	12	60
Kısmen	2	10
Çok az	1	5
Hiç	-	-
Toplam	20	100

Tablo 6. Ses Eğitimi Derslerinde Görsel Materyal Kullanılmasının Öğrencilerin Gelişim Süreçlerine Etkisi Olacağını Düşünme Durumları

Tablo 6'ya göre, öğrencilerin büyük çoğunluğunun (% 85) yapılmış olan uygulama ve görsel sunumların ses eğitimi derslerinde kullanılmasının gelişim süreçlerine etkisi olacağını düşündükleri; bununla birlikte çok az bir kısmının (% 15) “kısmen” ve “çok az” düzeyinde katıldığı belirlenmiştir.

Bu durum, öğrencilerin büyük çoğunluğunun bu tür “uygulama ve görsel sunumlardan ses eğitimi derslerinde yararlanılmalıdır” görüşünde olduğunu göstermektedir.

<i>Seçenekler</i>	f	%
Tamamen	2	10
Büyük Ölçüde	12	60
Kısmen	4	20
Çok az	2	10
Hiç	-	-
Toplam	20	100

Tablo 7. Ses Eğitimi Derslerinde Görsel Materyal Kullanılmasının Öğrencilerin Eğitim Sürecinde Karşılaşacakları Sorunları Çözmede Katkı Sağlayacağını Düşünme Durumları

Tablo 7'ye göre, öğrencilerin çoğunluğunun (% 70) yapılmış olan uygulama ve görsel sunumların ses eğitimi derslerinde kullanılmasının eğitim sürecinde karşılaşacakları sorunları çözmeye katkı sağlayacağını düşündükleri; bununla birlikte bir kısmının (% 30) “kısmen” ve “çok az” düzeyinde katıldığı belirlenmiştir.

Bu durum, öğrencilerin çoğunluğunun bu tür “uygulama ve görsel sunumların ses eğitimi derslerinde kullanılmasının karşılaşacakları sorunları çözmeye katkı sağlayacağı” görüşünde olduğunu göstermektedir.

<i>Seçenekler</i>	f	%
Tamamen	1	5
Büyük Ölçüde	13	65
Kısmen	5	25
Çok az	1	5
Hiç	-	-
Toplam	20	100

Tablo 8. Ses Eğitimi Derslerinde Görsel Materyal Kullanılmasının Öğrencilerin Derse Olan İlgiye Etkisini Düşünme Durumları

Tablo 8’e göre, öğrencilerin çoğunluğunun (% 70) yapılmış olan uygulama ve görsel sunumların ses eğitimi derslerinde kullanılmasının derse olan ilgiyi artıracaklarını düşündükleri; bununla birlikte bir kısmının (% 30) “kısmen” ve “çok az” düzeyinde katıldığı belirlenmiştir.

Bu durum, öğrencilerin çoğunluğunun bu tür “uygulama ve görsel sunumların ses eğitimi derslerinde kullanılmasının derse olan ilgiyi artıracakları” görüşünde olduğunu göstermektedir.

4. SONUÇ ve ÖNERİLER

Ses eğitimi derslerinde var olan durumu tespit etmek ve kullanılacak görsel materyallerin eğitim sürecine etkisini ortaya koymak amacıyla yapılan bu araştırma sonucunda;

- Öğrencilerin ses eğitimi derslerinden beklentileri dersin amaçları doğrultusunda çıkmasına karşın, neredeyse tamamının (% 95) belirttiği gibi ses eğitimi derslerinde piyanoda egzersiz yaptırmak dışında başka bir yöntem kullanılmadığı ve teorik bilgi verilmediği,
- % 65’inin ses eğitimi derslerinden zevk almadıkları ve derse istekle gitmedikleri,
- Ses eğitimi derslerinde görsel materyal kullanılmadığı,
- % 50’sinin diyaframın bulunduğu bölgeyi bilmedikleri,

- % 60'ının ses tellerini bilmedikleri hatta % 25'inin keman veya gitar teli gibi düşündükleri,
- % 80'inin rezonans bölgelerini ve %75'inin artiküle organlarını tam olarak bilmedikleri tespit edilmiştir. Elde edilen bu sonuçlar düşündürücü bulunmuştur.

Ses eğitimi dersi temel konuları üzerine örneklem grubunda yer alan öğrencilere verilen görsel, açıklamalı ve uygulamalı sunum sonrası ses eğitimi derslerinde görsel materyal kullanımına ilişkin öğrenci görüşlerinden elde edilen sonuçlara göre;

- Öğrencilerin %85'inin derslerde görsel materyal kullanılmasının gelişim süreçlerine pozitif yönlü etkisinin olacağını,
- % 70'inin eğitim sürecinde karşılaştıkları sorunları çözmeye katkı sağlayacağını,
- % 70'inin ise derse olan ilgiyi artıracaklarını düşündükleri tespit edilmiştir.

Bu sonuçlar ses eğitimi derslerinde uygulanan yöntemlerin tekrar gözden geçirilmesi gerekliliğini ortaya koymaktadır. Burada en önemli rol ses eğitimcilerine düşmektedir. Ses eğitimcisinin eğitim sürecinde soyut düşünce ve isteklerini daha somut gerçekliklere aktarabilmesi için insan sesinin fizyolojisi ve anatomisi hakkında temel bilgiye sahip olması gerekmektedir. Teknolojinin en üst seviyelere ulaştığı ve herkesin internete sorunsuzca ulaşabildiği günümüzde özellikle gençlerin ses organlarını tanıyıp merak edip araştırmamaları da dikkat çekici bir sonuç olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu sonucun eğitim sistemimizdeki hazır bilgiyi öğretmenin dikte ettirerek vermesinden kısacası ezberci yaklaşımdan ve araştırmacı bir yapının olmamasından kaynaklandığı düşünülmektedir. Bu sonuçlar bağlamında aşağıdaki öneriler faydalı olabilir.

- Ses eğitimcileri nasıl şarkı söyleneceğinden fazlasını bilmek ve etkili bir iletişim-etkileşim ortamında eğitim-teknik-sanat boyutlarını anlamlı bir bütünlüğe taşımalıdır.

• Disiplinler arası çalışmaların çok popüler olduğu günümüzde ses eğitimcisi hastanelerin KBB bölümleri ile iletişime geçebilir ve birkaç kişilik gruplar halinde hastanelere periyodik aralıklarla giderek öğrencilerin hem görsel hem de teorik olarak ses mekanizması hakkında bilgi almalarını sağlayabilir.

• Ses eğitimi derslerinde insan ses mekanizmasında yer alan organların ses üretimindeki görevleri hakkında ses eğitimcisi tarafından ders başlarında öğrenci belli bir olgunluğa erişinceye dek teorik bilgiler görsel materyaller ile desteklenerek anlatılabilir.

• Ses eğitimi derslerinde öğrencilere insandaki ses mekanizmasında yer alan organlar ve işleyişleri konulu araştırma ödevleri verilebilir. Konuya ilişkin makale örnekleri incelenebilir.

• Ses eğitimi verilen kurumlarda “ses anatomisi ve ses sağlığı” konulu seçmeli dersler açılabilir.

• Ses eğitimi dersi yapılan derslikler görsel materyal kullanımına uygun (projeksiyon, televizyon, bilgisayar vb.) şekilde düzenlenebilir.

• Ses eğitimi dersi yapılan dersliklerin duvarlarına ses üretiminde rol alan organların resimleri ve ses üretimindeki rollerini gösteren resimler asılabilir.

KAYNAKLAR

Çepni, Salih (2010). *Araştırma ve Proje Çalışmalarına Giriş*. Trabzon: Celepler Matbaacılık.

Çevik, Suna (1994). “Ses Eğitiminin Temel İlkeleri”. *G.Ü. Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Özel Sayı.

Davran, Yalçın (1997). *Şarkı Söyleme Sanatının Öyküsü*. Ankara: Önder Matbaacılık.

Helvacı, Ayhan (2003). *Ses Eğitiminde Register ve Rezonans Bölgelerinin Kullanım Özelliklerinin Ses Kalitesine Yansımaları*. Doktora Tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi.

Helvacı, Ayhan (2013). *Şarkı Söyleme Eğitimi Temel Konular ve Uygulamalar*. Bursa: Ekin Yayınevi.

Karasar, Niyazi (2008). *Bilimsel Araştırma Yöntemi: Kavramlar-İlkeler-Teknikler*. Ankara: Nobel Yayıncılık.

Türk Dil Kurumu Güncel Türkçe Sözlük

http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.58be989e5932f9.84949157 (Erişim: 14.05.2016)

Uçan, Ali (1994). *Müzik Eğitimi Temel Kavramlar-İlkeler-Yaklaşımlar*. Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.